

KULTUURIMINISTEERIUM

Rahvaraamatukogu seadus kui kohalike omavalitsuste töövahend

Ülle Talihärm

Kultuuriministeerium/ raamatukogunõunik

23.10.2019

Infoühiskonnas inimese väljakutsed

Raamatukogusüsteemid

- ELNET Konsortsium ühendab integreeritud raamatukogusüsteemi **Millennium**

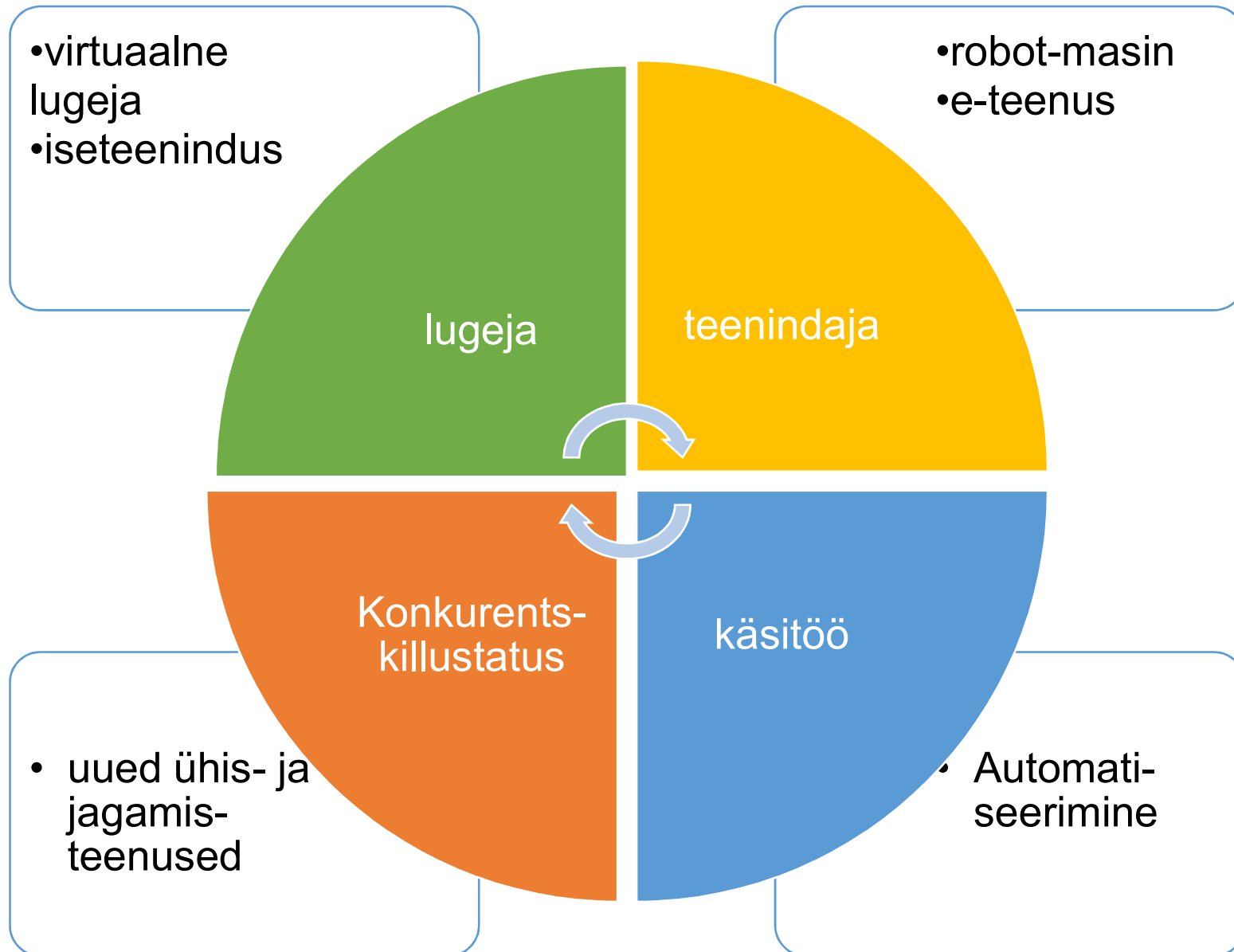
- Raamatukogusüsteem **URRAM**

- Raamatukogusüsteem **RIKS**.

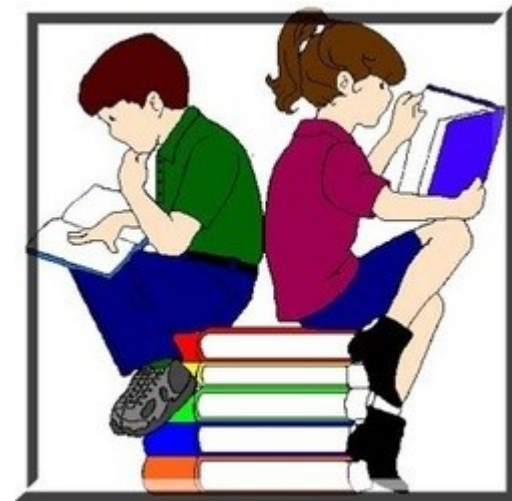
Konkurents või koostöö

Seadusandluse puutumus

2018. aastal oli **Eesti 897** raamatukogul

- 13,23 mln laenutust
- 745 000 lugejat
- 31,3 mln teavikut

2018. aastal **528** rahvaraamatukogul

- 357 300 lugejat
- 10,35 mln laenutust (2017. a 10,15 mln)
- 10,8 mln teavikut

- <http://meieleht.weebly.com/lugemiseks.html>

Rahvaraamatukogu seaduse muutmise sisend

1. Kultuuripoliitika põhialused 2020

2. Rahvaraamatukogude arengusuundade tööühm sõnastas rahvaraamatukogude

- arengusuunad 21. sajandil
- riigi ja KOV rollid tegevuse korraldamisel

3. Rahvaraamatukogude Nõukogu

- esindajad rahvaraamatukogudest, Eesti Rahvusraamatukogust, Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingust, Eesti Lastekirjanduse Teabekeskusest ja Kultuuriministeriumist.

4. KOV, RR, ELNET, ERÜ

- kehtiva rahvaraamatukogu seaduse analüüs ja probleemkohtade kaardistamine
- seaduse eelnõu ning määruste koostamine

Kitsaskoht 1

- Haldusreformi järgselt kohalikele omavalitsuste raamatukogude tegevuse ja teenuse korraldamise regulatsiooni muutmine - *kohalikel omavalitsustel puudub tänapäevane tööriist raamatukoguvõrgu töö korraldamiseks*
- reguleerimiseala, eesmärk ja ülesanded
- teeninduspiirkond – kättesaadavus
- põhi- ja lisateenused
- puuduvad terminid (mõisted): nt keskraamatukogu, harukogu, välis-teeninduspunkt, lugeja, kasutaja, külastaja
- kooli- ja rahvaraamatukogu tegevuse ühendamine
- sisemine töökorraldus, lugejateenindus: nt viivis

Kitsaskoht 2

- Riikliku, regionaalse ja kohaliku arengu ning koordineerimise ülesannete täpsustamine, et tagada rahvaraamatukogude teenuse koosvõime ja kasutajatele teenuse parem kättesaadavus - *koordineerimise ülesanded pole selgelt eristatavad*
- Üleriigilise raamatukoguvõrgustiku toimimine
- Kesk- ja maakonnaraamatukogul ühesugused ülesanded
- Riiklike ülesannete rahastamise põhimõtted, projektid
- Raamatukogu juhtimine (direktor-volituste aeg, haridus, nõukogu, kasutuseeskiri)
- Maakonnaraamatukogude ülesannete muutmine (nt lastetöö, arendustegevus) jne

Kitsaskoht 3

- Eesti Rahvusraamatukogu kui raamatukogude arenduskeskuse ja valdkonna tegevuste koordineerija ning teenuste arendaja rolli uuendamine - *rolli täpsustamine*
- Standardite rakendamise tugi
- Teenuste keskne arendamine- rollid, rahastus jms
- E-väljaannete hankimine ning laenutuse korraldus

Tugevus seisneb teadmiste jagamises, mitte nende endale hoidmises (Bill Gates)

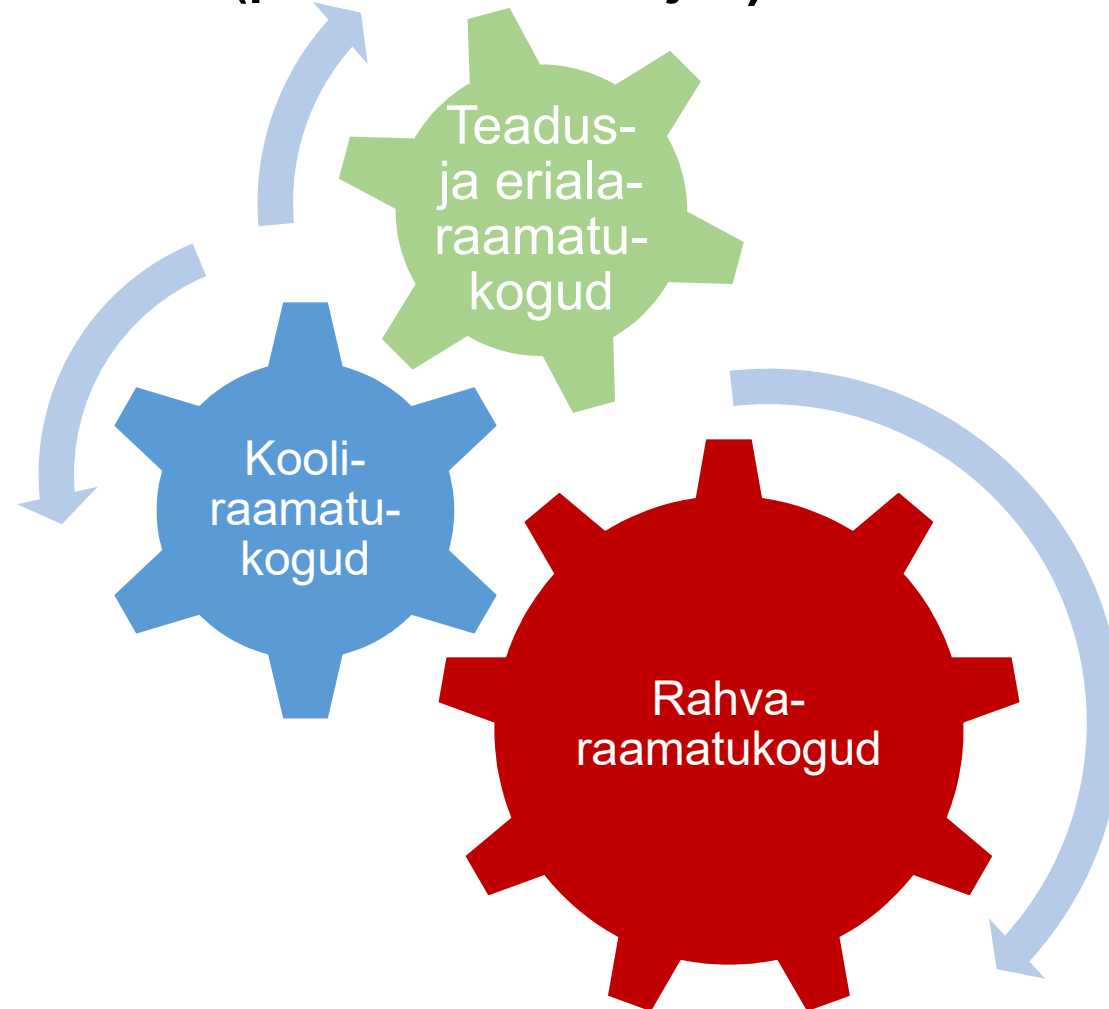
https://et.wikipedia.org/wiki/Bill_Gates

- See võiks olla raamatukogude ja raamatukogutöötajate moto, mis toetab me missiooni olla õhemate seintega raamatukogu, liikumisel seinteta raamatukogu suunas

Jagamismajandus – uus tegutsemisviis

- Jagada teadmisi - töötajalt töötajale
- Jagada teadmisi - töötajalt kasutajale
- Jagada taristut - raamatukogusüsteemid
- Jagada kogusid - digiteerimine, analüütika, e-laenus, trükised, RVL
- Jagada raamatukogutöötajate kompetentsi - päringutele vastamine

**Seinteta raamatukogud peaksid tegutsema
teenusvõrgustikuna
kasutaja jaoks kui üks raamatukoguteenus
(tellimine, laenutus sh e-laenutus, tagastus, RVL), mugavusteenused
(pakiautomaadid jne)**

Rahvaraamatukogu rollid 21. sajandil

Kultuuriteostest osasaamise tagaja trükiste ja salvestiste laenutajana.

Vaba juurdepääsu tagaja informatsioonile.

Kultuurilise, haridusliku ja sotsiaalse lõimumise toetaja.

Lugemis- ja infotarbimisoskuste kujundaja ning toetaja.

Avalike e-teenuste tutvustaja, vahendaja ja nõustaja.

Haridust sh enesearendamist, elukestvat õpet ja huviharidust toetav asutus.

Kohaliku kogukonna kultuuri- ja hariduselukeskus.

Kogukonnakeskus – uus roll

- Raamatukogud on mõtete ja inimeste kohtumispaik
- Raamatukogu funktsioon peaks ühiskonnas olema selgelt määratletud
- Raamatukogude võimalus on luua selliseid teenuseid, mis loovad inimeste jaoks väärtust

Rahvaraamatukogu kui ruum

Rahvaraamatukogu edukuse eelduseks on **asukoht:** •

inimeste liikumise teel •

lihtne leida ja kasutada •

mugav – vaiksed lugemisalad, rühmaruumid, liigendatav mööbel jne

multifunktsionaalne – lugemine, õppimine, üritused, vaba aeg •

teiste teenindusasutustega ühes hoones (kool, huvikeskus, spordikompleks, muuseum, ostukeskus jne). •

mitte üle 30 minuti raamatukoguni jõudmiseks (lapsed, vanemad inimesed, ühis- ja autotransport) •

Kohalik eripära: •

elanikkond – vanus, sugu, haridus, sissetulek, tööhõive •

ettevõtted, asutused – arv, tegevusvaldkonnad, koostöö •

ökonoomne - kasutajale ja haldajale •

Sotsiaalne sidusus – tegevuse sisu

- Peale teiste asutuste kadumist on sageli raamatukogu olemasolu piirkonna jaoks eriti oluline, **et hoida seda välja suremast**
- **Asutused on paikkonnale lisandväärtuseks**, tõstes selle mainet ja muutes atraktiivsemaks
- Eesmärgiks peaks olema võimalikult paljude kogukonnaliikmete kokkutoomine neile meelepäraste ürituste ja tegevuste pakkumise läbi

Parem elukeskkond

- Raamatukogu saab **keskenduda tegevustele ja ettevõtmistele**, mis suurendavad **sotsiaalsed suhtlemist** ja tihendab omavahelisi sidemeid ning suurendab kokkukuuluvustunnet **kogukonnas**.
- Jagatud väärtused
- Ühine identiteet
- Usaldus

- Paraneb inimeste elukvaliteet ning elukeskkond

- Oluline praegustele elanikele ja meelitab kohale uusi inimesi. http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/48484/vakker_urve_ma_2015.pdf

KULTUURIMINISTEERIUM

Aitäh!

Ülle Taliärm

ulle.taliharm@kul.ee